

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**

ТОРГАЛО Тетяна Олександрівна

УДК 353.2:316.422.42

**ДЕРЖАВНІ МЕХАНІЗМИ ПРОЕКТУВАННЯ
РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНИ**

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Харків – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Харківському регіональному інституті державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.

Науковий керівник – доктор наук з державного управління, професор **МАМОНОВА Валентина Василівна**, Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, професор кафедри регіонального розвитку та місцевого самоврядування.

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, професор **Васильєва Олександра Іллівна**, Національна академія державного управління при Президентові України, професор кафедри державної служби та кадрової політики;

доктор наук з державного управління, доцент **Ковальчук Вероніка Геннадіївна**, Харківський навчально-науковий інститут Державного вищого навчального закладу «Університет банківської справи», завідувач кафедри менеджменту та бізнесу.

Захист відбудеться *“29” червня 2017 р. о 10-00* годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.858.01 Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України за адресою: 61001, м. Харків, просп. Московський, 75, зал засідань (1-й поверх).

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України за адресою: 61001, м. Харків, просп. Московський, 75.

Автореферат розісланий *“26” травня 2017 р.*

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

А. О. Кузнецов

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Важливою сферою діяльності органів державного управління є забезпечення сталого регіонального розвитку, тобто переходу регіонів до нового стану функціонування – такого, який, задовольняючи потреби нинішнього покоління, не створює загроз наступним генераціям регіональної спільноти вдовольняти їхні запити. Це пов'язано, з одного боку, з тим, що саме на місцевому та регіональному рівнях задовольняється більша частина як особистих потреб людини, так і колективних потреб територіальних спільнот, а з іншого – зі зміною парадигми державної регіональної політики з розподілу ресурсів між регіонами на стимулювання використання власного потенціалу регіонів, що викликає необхідність удосконалення й відповідних механізмів державного управління, правовою основою якого мають слугувати закони України «Про стимулювання розвитку регіонів», «Про засади державної регіональної політики», а також Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року та інші законодавчі акти.

Крім того, процеси децентралізації, що відбуваються в Україні останніми роками, супроводжуються передачею низки повноважень з центрального на регіональний рівень, а також від органів державного управління органам місцевого самоврядування, що вимагає пошуку науково обґрунтованих і практико-орієнтованих рішень.

В Україні механізми проектування регіонального розвитку фактично функціонують тільки за двома напрямками: 1) підготовка, оцінювання та відбір інвестиційних програм та проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку; 2) формування в областях каталогів проектів (проектних ідей, пропозицій), спрямованих на виконання завдань регіональних стратегій розвитку відповідного регіону. Але більша частина проектів залишається поза увагою органів регіонального управління, які в цій сфері неповною мірою використовують досягнення сучасного менеджменту (системний, проектний і ситуаційний підходи, що широко розповсюджені в загальному менеджменті, технології управління як комплекси заходів з упорядкування процесу проектування регіонального розвитку тощо), не оцінюється ефект чинних механізмів прийняття управлінських рішень із проектування регіонального розвитку.

Проблеми використання проектного підходу в діяльності органів державного управління та органів місцевого самоврядування досліджує чимало науковців. На особливу увагу заслуговують праці В. Бабаєва, Т. Безверхнюк, Т. Маматової, Л. Полбіциної, В. Рача, В. Торкатюка, О. Федорчак, П. Цегольника, І. Чикаренко та ін.

Особливості сучасного регіонального управління та регіонального розвитку розглядають у своїх дослідженнях такі вчені: Н. Бондарчук, М. Борисенко, О. Васильєва, Ю. Волинчук, П. Ворона, І. Дегтярьова, М. Довбенко, В. Керецман, В. Ковальчук, Ю. Королюк, О. Коротич, В. Куйбіда, Ю. Куц, М. Латинін, В. Мамонова, Н. Мирна, М. Орлатий та ін.

Концептуальні підходи до осмислення державно-управлінських механізмів розглядаються у працях Г. Атаманчука, В. Афанасьєва, П. Гурія, О. Гуцалюка,

А. Дегтяра, Д. Карамішева, А. Кузнецова, В. Мартиненка, Н. Мельтюхової, Н. Нижник, Г. Одінцової, Н. Статівки та ін.

Питання регіонального планування, регіонального розвитку, проектного менеджменту в державному управлінні розглядали у своїх працях закордонні дослідники: Б. Коухольт, В. Блек, П. Бурсенс, Дж. Кейсі, Р. Докінс, Д. Локк, Д. Мензел, К. Фокс, Т. Крішна Кумар, М. Вітцель, Р. Ортега-Аргілес, Т. Сааті, Ст. С. Деллер та ін.

Незважаючи на те, що зазначена проблематика перебуває в полі зору багатьох учених і фахівців та відзначається суттєвою теоретичною розробленістю, далі тривають дискусії щодо змісту поняття «регіональний розвиток», ще й досі відсутнє поняття «проектування регіонального розвитку», малодослідженими залишаються важливі аспекти упровадження відповідних технологій менеджменту у практику державного управління, не до кінця вирішено проблеми вдосконалення державних механізмів проектування регіонального розвитку тощо.

Отже, необхідність пошуку ефективних методів і форм управління регіональним розвитком зумовила вибір теми цієї дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано в межах науково-дослідної роботи «Управління проектами регіонального розвитку» (номер державної реєстрації 0112U001161), що розроблялась кафедрою регіонального розвитку та місцевого самоврядування Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президенті України. Дисертантом здійснене узагальнення сучасних методів оцінювання виконання державних програм, проаналізовані структурні елементи механізму державного управління регіональним розвитком, запропоновані практичні рекомендації з підвищення ефективності регіонального управління та вдосконалення державних механізмів проектування регіонального розвитку.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування напрямів і розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення державних механізмів проектування регіонального розвитку в Україні шляхом упровадження відповідних технологій менеджменту.

Досягнення мети дослідження зумовило необхідність вирішення таких завдань:

- узагальнити наукові підходи до визначення змісту ключових категорій понятійного апарату управління регіональним розвитком, з'ясувати сутнісні ознаки поняття «проектування регіонального розвитку», на основі етимологічного аналізу уточнити зміст понять «регіональний розвиток», «проекти регіонального розвитку», «система механізмів управління в державі» з позицій галузі науки державного управління;

- конкретизувати структурні елементи державних механізмів проектування регіонального розвитку, виявити основні недоліки їхнього функціонування;

- визначити особливості державних механізмів проектування регіонального розвитку в зарубіжних країнах з метою адаптації їх до умов України;

- обґрунтувати напрями вдосконалення державних механізмів проектування регіонального розвитку шляхом упровадження технологій менеджменту як комплексу відповідних заходів;

– обґрунтувати методичні підходи та розробити практичні рекомендації з упровадження технологій менеджменту в діяльність органів публічного управління на регіональному рівні.

Об'єкт дослідження – управління регіональним розвитком.

Предмет дослідження – державні механізми проектування регіонального розвитку.

Методи дослідження. У роботі використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, застосування яких підпорядковувалось вирішенню поставлених завдань у процесі отримання теоретичних та практичних результатів, а саме: *науково-бібліографічний* – у систематизації бібліографічних каталогів, друкованих і електронних джерел із проблематики управління регіональним розвитком; *абстрактно-логічний* – під час узагальнення результатів наукових доробків вітчизняних і зарубіжних дослідників щодо вдосконалення державних механізмів проектування регіонального розвитку; *аналізу і синтезу* – в уточненні змісту і сутності категорій за темою дослідження, у визначенні ключових понять щодо розроблення та упровадження державних механізмів проектування регіонального розвитку, а також під час з'ясування основних тенденцій, особливостей, суперечностей, проблем функціонування організаційних та фінансово-правових державних механізмів проектування регіонального розвитку в Україні; *структурно-функціональний* – під час аналізу діяльності органів державного управління, органів місцевого самоврядування та інституцій громадянського суспільства, що опікуються реалізацією державної регіональної політики, а також аналізу структури і функціональних особливостей державних механізмів проектування регіонального розвитку; *порівняльного аналізу і аналогії* – під час визначення особливостей державних механізмів проектування регіонального розвитку в США, країнах ЄС, Канаді та Індії; *статистичний і графічний* – під час експертного оцінювання стану проектування регіонального розвитку, у процесі оброблення результатів соціологічного опитування; *системно-аналітичний* – для обґрунтування напрямів удосконалення державних механізмів проектування регіонального розвитку; *моделювання та прогнозування* – під час розроблення структури проектного управління регіональним розвитком, перспективної моделі формування та реалізації державної регіональної політики в Україні, комплексного алгоритму запровадження технологій менеджменту в діяльність органів публічного управління на регіональному рівні.

Теоретичною та інформаційною базою дослідження стали наукові праці вітчизняних і зарубіжних дослідників із питань державного управління та регіонального розвитку, відповідні законодавчі та інші нормативно-правові акти, довідкові джерела, статистичні та аналітичні матеріали, результати соціологічних досліджень та досліджень провідних наукових установ України.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретичному розробленні й обґрунтуванні методологічних підходів до вдосконалення державних механізмів проектування регіонального розвитку, що базуються на упровадженні технологій менеджменту в діяльність органів публічного управління на регіональному рівні.

Наукова новизна дисертаційного дослідження розкривається в таких положеннях:

уперше:

– обґрунтовано та здійснено формалізацію детермінованих алгоритмів упровадження технологій менеджменту в діяльність органів публічного

управління на регіональному рівні щодо державного управління проектуванням регіонального розвитку з визначенням критеріїв оцінювання соціального, економічного, інформаційного та політичного ефектів від безпосереднього впливу реалізованих проектів на регіональний розвиток, у тому числі за допомогою методу квадрант-аналізу «Ефективність – витрати»;

удосконалено:

– державні механізми проектування регіонального розвитку, зокрема: фінансово-правовий – у частині обґрунтування доцільності розроблення та законодавчого закріплення понять «надавачі фінансової допомоги» та «види фінансової допомоги», створення нових правил надання державної фінансової допомоги регіонам, внесення змін до правил фінансування галузевих державних цільових програм та порядку відбору проектів регіонального розвитку; організаційний – для упровадження технологій менеджменту в державне управління проектуванням регіонального розвитку;

– модель формування та реалізації державної регіональної політики в Україні – у частині обґрунтування необхідності врахування синергетичного ефекту, що дозволяє систематизувати, класифікувати та вирішувати нагальні проблеми, першочергові завдання в регіоні, запровадити ефективні заходи щодо реалізації регіональних стратегій розвитку;

дістало подальшого розвитку:

– понятійно-категорійний апарат науки державного управління, зокрема уточнення системних ознак категорії «проектування регіонального розвитку» шляхом доповнення їх такими, як цілеорієнтованість, збалансованість, ефективність, інтегрованість і динамічність, що дозволяє враховувати специфічні особливості функціонування та розвитку регіону як складної соціально-економічної системи; а також визначення змісту поняття «система механізмів управління в державі» як складної ієрархічної системи, яка включає державні та недержавні механізми управління, що реалізуються різними категоріями суб'єктів управління – органами державного управління, органами місцевого самоврядування, інституціями громадянського суспільства, суб'єктами економіки, які здійснюють безпосередній і опосередкований вплив на регіональний розвиток з метою підвищення рівня та якості життя людини;

– обґрунтування напрямів удосконалення державних механізмів проектування регіонального розвитку в Україні шляхом упровадження технологій менеджменту, зокрема:

а) технології виявлення та фіксації соціально-економічних потреб із використанням методу визначення пріоритетів (АБВ-аналізу) та методу аналізу ієрархій, що дозволяє класифікувати та структурувати всі потреби регіональної спільноти та визначити відповідно до цього пріоритети фінансування проектів регіонального розвитку;

б) технології фінансово-економічної взаємодії суб'єктів регіонального розвитку, що надає можливість спростити доступ регіонів до фінансових ресурсів та дозволяє органам публічного управління залучити необхідні кошти для подальшого регіонального розвитку (з урахуванням зарубіжного досвіду);

в) технології моніторингу та контролю реалізації проектів регіонального розвитку, що забезпечують посилення громадського контролю в цьому процесі,

своєчасне отримання надавачами фінансової допомоги об'єктивної інформації про стан виконання їх, а також мінімізацію корупційних ризиків.

Практичне значення отриманих результатів. Теоретичні положення, рекомендації та висновки, викладені в дисертації, можуть бути використані органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування у процесі формування та реалізації державної регіональної політики, насамперед Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України під час формування Державної стратегії регіонального розвитку та плану заходів з її реалізації, а також органами регіонального управління під час розроблення регіональних стратегій розвитку та реалізації відповідних заходів, відбору програм (проектів) регіонального розвитку.

Основні результати дисертаційного дослідження (зокрема, рекомендації до «Плану заходів з реалізації Стратегії регіонального розвитку Сумської області на 2015–2017 роки», а саме до програм Плану реалізації стратегій «1. Розвиток економічного потенціалу регіону» та «3. Розвиток людського потенціалу») використано в діяльності: Департаменту економічного розвитку і торгівлі Сумської обласної державної адміністрації (довідка про запровадження № 02-01/1065 від 29 серпня 2016 р.); Дергачівської міської ради Дергачівського району Харківської області та її виконавчого комітету (рекомендації до «Плану заходів з реалізації Стратегії сталого розвитку Дергачівського району до 2020 року», а саме до програм Плану реалізації стратегій «2. Сталий економічний розвиток» – Програма реформування й розвитку житлово-комунального господарства Дергачівського району на 2015–2020 рр.» та «3. Сталий екологічний розвиток – Програма проведення дослідження колодязів та свердловин населених пунктів району, вивчення стану питної води») – довідка про запровадження № 2063/02-19 від 16 вересня 2016 р.; Дергачівської районної ради Харківської області (рекомендації щодо використання технологій управління в органах державної влади та органах місцевого самоврядування) – довідка про запровадження № 02-22/468 від 19 вересня 2016 р. Окремі положення дисертаційної роботи використовуються в навчальному процесі Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президенті України під час викладання дисциплін: «Територіальна організація влади в Україні», «Планування розвитку територій», «Регіональна економіка», «Проектний розвиток регіону» (акт про запровадження результатів дисертаційного дослідження від 14 жовтня 2016 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаною науковою роботою та містить отримані особисто дисертантом результати. У дисертації не використовувались ідеї або розробки, що належать В. Мамоновій, у співавторстві з якою опубліковано наукову працю [5].

Апробація результатів дослідження. Основні ідеї та положення дисертаційного дослідження оприлюднено на міжнародних наукових конгресах, науково-практичних конференціях та засіданнях круглих столів: «Засоби забезпечення надання якісних адміністративних послуг на рівні територіальної громади» (м. Одеса, 2014 р.), «Управління проектами: стан та перспективи» (м. Миколаїв, 2014 р.), «Управління інноваційним розвитком територій» (м. Дніпропетровськ, 2014 р.), «Публічне управління XXI століття: від соціального діалогу до суспільного

консенсусу» (м. Харків, 2014 р.), «Взаємозв'язок політики і управління: теоретичний та прикладний аспекти» (м. Дніпропетровськ, 2014 р.), «Публічне управління: стратегія реформ 2020» (м. Харків, 2015 р.).

Публікації. Основні положення та результати дисертації викладено в 12 публікаціях: 5 – у фахових виданнях з державного управління, 1 – в іноземному виданні; 6 – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій, наукових конгресів і засідань круглих столів. Загальний обсяг публікацій, що належить особисто здобувачеві, становить 4,5 авт. арк.

Структура роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг дисертації – 221 сторінка, обсяг основного тексту – 180 сторінок. Робота містить 15 таблиць, 22 рисунки та 7 додатків. Список використаних джерел налічує 222 найменування на 23 сторінках, у тому числі 53 – іноземними мовами.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено стан її наукового розроблення, розкрито зв'язок дослідження з науковими проектами, програмами і планами, сформульовано мету, завдання, об'єкт і предмет, описано методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено відомості про апробацію та публікацію їх.

Перший розділ – «*Теоретичні підходи до проектування регіонального розвитку*» – присвячено аналізу наукових джерел за тематикою дисертації, дослідженню механізмів проектування регіонального розвитку як об'єкта державного управління, уточненню понятійно-категорійного апарату щодо державних механізмів проектування регіонального розвитку, узагальненню зарубіжного досвіду проектування регіонального розвитку.

Розв'язання проблем соціально-економічного розвитку регіону змушує до пошуку нових, науково обґрунтованих підходів і методів державного управління. Запропоновано розглядати регіональний розвиток через низку якісних, закономірних змін у функціонуванні регіональної системи, що мають об'єктивно-суб'єктивний характер і викликані появою нових форм зв'язків між соціально-економічними потребами регіону і засобами їхнього задоволення.

Через теоретичне узагальнення таких явищ, як «проекти регіонального розвитку», «проектування регіонального розвитку», розкрито сутнісні особливості, закономірності і властивості, що притаманні соціально-економічному розвитку регіону, з'ясовано їхні змістовні характеристики в державному управлінні та інших галузях науки.

Класифіковано наукові підходи до трактування поняття «механізм державного управління» за ознаками властивостей та характеристик їхніх складових частин, зокрема визначено такі: пропорційний, діалектичний, сутнісний, комплексний підходи та підхід задоволення обмежень, що дозволило виконати подальше уточнення понятійно-категорійного апарату.

Розкрито поняття «система механізмів управління в державі» через сукупність державних і недержавних механізмів управління (рис. 1).

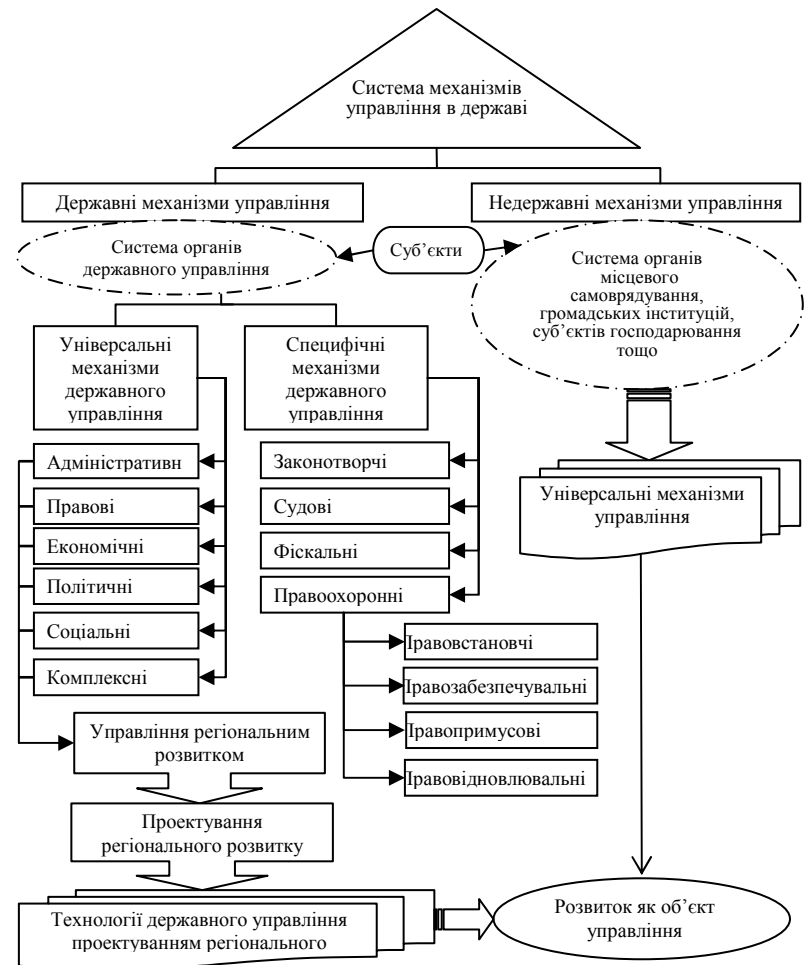

Рис. 1. Проектування регіонального розвитку в системі механізмів управління в державі

Узагальнення зарубіжного досвіду проектування регіонального розвитку в США, країнах ЄС, Канаді та Індії, виконане з проведенням порівняльного аналізу, дозволило виділити декілька моделей проектування й фінансування регіонального розвитку та сформулювати їхні основні ознаки: американська модель – побудовано за принципом розпорощення фінансових ресурсів на задоволення потреб, що безпосередньо впливають на регіональний розвиток, без закріплення для їхньої реалізації конкретних державних інституцій; європейська модель – засновано за принципом «тематичної концентрації» інституцій, ресурсів, фінансів та напрямів інвестування в конкретні проекти регіонального розвитку за певними

напрямами їхньої спеціалізації, для ліквідації нерівності між регіонами ЄС; канадська модель – збудовано на «змішаному принципі» інвестування в регіональний розвиток – з одного боку, концентрація державних інституцій з питань регіонального розвитку, що мають чітку ієрархічну будову, з іншого – розпорошення напрямів фінансування проектів регіонального розвитку, особливо якщо вони відповідають вимогам R&D; індійська модель – сконструйовано за принципом наукоємності, що передбачає створення науково-дослідних та дослідно-конструкторських інституцій і залучення наукового співтовариства на всіх стадіях проектування регіонального розвитку. Результати узагальнення зарубіжного досвіду враховано в подальшому розробленні пропозицій щодо вдосконалення державних механізмів проектування регіонального розвитку шляхом адаптації найкращих зарубіжних практик в Україні.

У другому розділі дисертації – *«Особливості державних механізмів проектування регіонального розвитку в Україні»* – виявлено структурні проблеми чинних механізмів проектування регіонального розвитку, окреслено суперечності у функціонуванні фінансово-правового та організаційного державних механізмів проектування регіонального розвитку, наведено результати експертного оцінювання стану проектування регіонального розвитку в Україні.

Проведене дослідження дозволило виявити структурні проблеми чинних державних механізмів: фінансово-правові – звуження можливості пошуку та залучення фінансових ресурсів, недостатність державного фінансування, відсутність закріплення на законодавчому рівні понять «бенефіціари» та «надавачі фінансової допомоги», типів фінансової допомоги, інших моделей фінансування за рахунок коштів державного бюджету та ін.; організаційний – складність способів отримання коштів на фінансування проектів регіонального розвитку за рахунок державного бюджету тощо.

Досліджено процеси формування та реалізації державної регіональної політики в частині розроблення та виконання стратегічних планів розвитку, за результатами якого запропоновано удосконалену модель формування та реалізації державної регіональної політики в Україні з урахуванням синергетичного ефекту.

Проаналізовано фінансово-правовий механізм реалізації проектів регіонального розвитку в Україні, запропоновано підходи з його вдосконалення, що полягають у такому:

- імплементації американської моделі надання державної фінансової допомоги (Federal Grant and Cooperative Agreement Act (FGCAA) в механізм фінансового забезпечення реалізації регіональних стратегій розвитку за рахунок: розширення типів державної фінансової допомоги, таких як гранти, багатосторонні угоди про співробітництво, субсидії, кредити, поруки за кредитом, страхування тощо; створення нових правил надання державної фінансової допомоги галузі наукових досліджень (фундаментальних і прикладних) та проривних технологій із високим коефіцієнтом економічної ефективності; внесення змін до чинних законодавчо закріплених вимог надання коштів галузевих (міжгалузевих) державних цільових програм та інших програм центральних органів виконавчої влади через надання гарантів або інших договірних механізмів, включаючи програми технічної допомоги у сфері ефективного використання людських та природних ресурсів (у тому числі

земель), забезпечення функціонування громадських будівель і споруд, у тому числі транспортної інфраструктури, реалізації регіональних стратегій розвитку;

- створенні прозорого та відкритого механізму фінансування та відбору проектів (програм) регіонального розвитку через виробництво потужних онлайн-додатків чи єдиних порталів Уряду, де буде подано всі види фінансових програм (або інших видів фінансової допомоги), що дозволить усім зацікавленим сторонам та бенефіціарам подавати заявки та стежити за прийняттям рішення стосовно надання фінансової допомоги;

- постійному підвищенні професійного рівня управлінських кадрів на основі сучасних вітчизняних та світових науково-практичних форм і методів, стимулюванні фахового розвитку громадських інституцій із питань проектування регіонального розвитку.

На підставі проведеного дослідження державних механізмів проектування регіонального розвитку, з урахуванням процесів децентралізації, запропоновано ієрархічну структуру проектного управління регіональним розвитком, яка включає два рівні:

- стратегічний – розроблення стратегій розвитку щодо досягнення поставлених державною політикою цілей; належить до компетенції центральних та регіональних органів виконавчої влади;

- функціонально-операційний (проектний) – реалізація комплексу завдань із розроблення проектної документації та виконання проекту відповідно до встановлених критеріїв; належить до компетенції місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;

Разом із тим поза переліченими рівнями перебувають приватний сектор, громадські організації, що відіграють важливу роль і виступають безпосередніми учасниками та ініціаторами під час проектування регіонального розвитку, є активними суб'єктами управління регіональним розвитком. За рахунок залучення їх до проектного управління можлива поява синергетичного ефекту.

Залишаючи функціонально-операційний рівень органам місцевого самоврядування та місцевим органам виконавчої влади, очікуємо отримати: більш чітке розуміння реальних потреб та можливостей реалізації проектів; більш активну участь органів місцевого самоврядування в пошуках фінансових ресурсів не лише за рахунок державного бюджету та міжбюджетних трансферів, а й недержавних організацій, фондів та інших приватних надавачів фінансової допомоги; реальну участь у процесі проектування регіонального розвитку бізнесу, громадських організацій, що дасть змогу створювати сприятливе соціально-економічне середовище для розбудови певної території.

Проведено експертне оцінювання стану проектування регіонального розвитку в Україні, виявлено низьку активність органів місцевого самоврядування щодо пошуку можливостей залучення коштів на регіональний розвиток з інших джерел, крім бюджетного фінансування, брак інформації щодо можливості залучення коштів на регіональний розвиток з альтернативних джерел, дефіцит спеціалістів з підготовки проектних пропозицій та заявок, нестачу коштів на створення проектно-кошторисної документації.

Третій розділ дисертації – «Удосконалення державних механізмів проектування регіонального розвитку» – містить обґрунтування основних положень щодо упровадження технологій менеджменту в реалізацію державних механізмів проектування регіонального розвитку, формалізацію та алгоритмізацію технологій державного управління проектуванням регіонального розвитку, методичні підходи до визначення соціального, економічного, інформаційного та політичного ефектів від упровадження технологій менеджменту в державне управління проектуванням регіонального розвитку в Україні.

Проведене дослідження базувалося на вихідному положенні, що реалізація проектів регіонального розвитку приводить до отримання кінцевого результату – створення певної нової цінності, за якою визначається ступінь задоволення потреб регіону, громади, громадянина. У зв'язку з цим, для здійснення інтегрального оцінювання соціально-економічної корисності проекту регіонального розвитку (за єдиним критерієм) та отримання узагальненої оцінки ефективності діяльності органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування на певній території, має виконуватись аналіз ступеня задоволення потреб регіональної спільноти, територіальної громади, людини.

Визначено *технологію з'ясування та фіксації соціально-економічних потреб із використанням методу визначення пріоритетів (АБВ-аналіз) та методу аналізу ієрархій*, що полягає: у встановленні пріоритетів під час вибору потреб, цілей та строків їхнього досягнення; будованні матриці потреб, здійсненні експертного оцінювання потреб, групуванні потреб за категоріями; знаходженні ступеня вагомості потреб для підготовки проектно-кошторисної документації та проектних пропозицій; внесенні проектних пропозицій до регіональних програм розвитку, регіональних стратегій розвитку, загальнодержавних програм, інвестиційних фондів.

Аргументовано *технологію фінансово-економічної взаємодії суб'єктів регіонального розвитку*, що враховує закордонний досвід фінансово-економічного механізму проектування регіонального розвитку та полягає: у здійсненні пошуку джерел фінансових ресурсів (багатоканальне фінансування); побудові єдиного інформаційного ресурсу з надання всіх видів фінансової допомоги; встановленні уніфікованих правил з відбору проектів регіонального розвитку; забезпеченні наукоємності проектів регіонального розвитку відповідно до вимог R&D; встановленні відповідності проектів регіонального розвитку до регіональних стратегій розвитку; упровадженні системи заохочення органів місцевого самоврядування до активних пошуків інших джерел фінансування.

Обґрунтовано *технологію моніторингу та контролю стану реалізації проектів регіонального розвитку*, що полягає: в оцінюванні ступеня ефективності проекту в цілому та масштабів досягнення поставленої мети, поточних змін складових проекту (зміст та межі проекту, рівень витратності проекту, потреба в часі тощо) порівняно з базовим, визначених планом виконання проекту. Ця технологія дозволяє: встановлювати критерії моніторингу та контролю планових і фактичних показників та індикаторів проекту; розробляти механізми моніторингу та контролю за допомогою

інформаційно-телекомунікаційних середовищ; формалізувати та законодавчо закріплювати методи моніторингу та контролю; встановлювати відповідальність сторін у разі суттєвих порушень чи зриву реалізації проекту.

Комплексний алгоритм запровадження технологій менеджменту, які трансформовано в технології державного управління проектуванням регіонального розвитку, розкрито крізь призму логіки їхнього втілення в діяльність органів регіонального управління (рис. 2).

Рис. 2. Комплексний алгоритм запровадження технологій державного управління проектуванням регіонального розвитку

Обґрунтовано методичні підходи до визначення соціального, економічного, організаційного, інформаційного, екологічного та політичного ефектів від реалізації проектів комплексного алгоритму запровадження технологій державного управління проектуванням регіонального розвитку.

Доведено, що *соціальний ефект* від реалізації проектів регіонального розвитку за запропонованим комплексним алгоритмом доцільно розрахувати, виходячи з певних положень.

По-перше, застосування концепції вигоди витрат, де вигоди – це позитивні результати проекту, які сприяють досягненню встановлених цілей, а витрати – негативні результати, які перешкоджають досягненню встановлених цілей, що дозволяє цінність проекту виразити як

$$Ц_{np} = Z_{viz} - Z_{vit}, \quad (1)$$

де $Ц_{np}$ – соціальна цінність проекту, Z_{viz} – зумовлені вигоди,

Z_{vit} – зумовлені витрати.

По-друге, для врахування таких чинників, як мета реалізації проекту; зацікавлені особи, часовий період аналізу вигод і витрат, ідентифікація вигоді витрат, представлення вигод і витрат в кількісному вимірі, запропоновано таку формулу:

$$K_{ef} = \frac{M}{П} \times Б \times \frac{T_{real}}{T_{pl}} + (P_{noz} - P_{neg}), \quad (2)$$

де K_{ef} – коефіцієнт соціального ефекту;

M – мета проекту регіонального розвитку;

$П$ – потреба, на задоволення якої спрямовано діяльність із реалізації проекту;

$Б$ – бюджет, кошторис;

T_{real} – реальний час, витрачений на реалізацію проекту;

T_{pl} – час, запланований у проектній пропозиції на реалізацію проекту (є константою);

P_{noz} – загальні позитивні результати проекту;

P_{neg} – загальні негативні результати проекту.

Для подання показників в одному вимірі (час, гроші, позитивні та негативні результати, мета, результати, потреби) обґрунтовано методику приведення їх у порівняльний вигляд за допомогою шкали вербального та кількісного оцінювання впливу елементів проекту (табл. 1).

По-третє, здійснення аналізу соціокультурних цінностей за результатами проведення комплексного соціологічного дослідження, націленого на встановлення ціннісних орієнтирів майбутніх споживачів щодо результатів реалізації проекту.

По-четверте, виконання статистичного та динамічного аналізу порівняння варіантів «до проекту – після проекту» та «з проектом – без проекту», що дозволить оцінити ситуацію, яка складається в середовищі навколо проекту безпосередньо перед його реалізацією, виявити можливий вплив реалізації проекту на середовище.

Вербальне та кількісне оцінювання впливу елементів проекту

Елементи проекту	Оцінка впливу (вербальна/кількісна)				
	Дуже високий/0,8	Високий/0,4	Помірний/0,2	Низький/0,1	Дуже низький/0,05
Мета	Ледь помітне зменшення змісту	Зачеплені другорядні сфери змісту	Зачеплені основні сфери змісту	Зменшення змісту неприйнятне для спонсора	Кінцевий продукт фактично безглуздий
Потреба	Потребу задоволено в повному обсязі	Потребу задоволено значною мірою	Потребу не задоволено в повному обсязі	Потребу не задоволено	Потреба стала значно більшою
Кошторис, бюджет	Незначне збільшення вартості	Збільшення вартості < 10 %	Збільшення вартості на 10–20 %	Збільшення вартості на 20–40 %	Збільшення вартості > 40 %
Строки реалізації	Збільшення часу ≤ 2 %	Збільшення часу 2–5 %	Збільшення часу на 5–10 %	Збільшення часу на 10–20 %	Збільшення часу > 20 %
Позитивні результати	Високі позитивні результати	Достатні позитивні результати	Незначні позитивні результати	Відсутність позитивних результатів	Визначено негативний результат
Негативні результати	Негативні результати незначні	Негативні результати становлять < 10 %	Негативні результати становлять 10–20 %	Негативні результати становлять 20–40 %	Негативні результати становлять 20–40 %

Аргументовано запровадження вільного доступу населення до питань формування та реалізації регіональної політики, функціонування органів публічного управління на регіональному рівні, знання своїх прав та можливостей під час проектування регіонального розвитку. Доведено, що запровадження новітніх інформаційно-телекомунікаційних технологій на всіх етапах проектування регіонального розвитку дозволить забезпечити прозорість та відкритість прийняття управлінських рішень, позитивно вплине на імідж державних органів та органів місцевого самоврядування, підвищить рівень довіри громадян та активізує участь їх у державотворенні, зменшить корупційні ризики, що можна вважати *інформаційним ефектом* від запровадження технологій державного управління проектуванням регіонального розвитку.

З'ясовано, що створення економічної моделі проекту забезпечує чіткий розподіл витрат та отриманих результатів відповідно до стадій його реалізації. Економічна модель фактично є інструментом ресурсного забезпечення, базисом для створення документів планування, який регламентує отримання та витрачання відповідних ресурсів у ході реалізації проекту. Показано, що, згідно зі світовою практикою, розроблення економічних моделей є необхідною умовою на стадії затвердження проекту. Створення економічної моделі дозволяє досягти запланованого ефекту, використати встановлений обсяг фінансово-матеріальних ресурсів та часу на всіх етапах реалізації проекту. Тобто *економічний ефект* від реалізації технологій

полягає у вирішенні єдиного завдання – з'ясування відповідності проекту, закладених у ньому технічних, технологічних, організаційних, маркетингових, фінансових та інших рішень до цілей та інтересів проекту.

Показано, що *політичний ефект* вбирає в себе як соціальний, так і економічний ефекти, маючи більш загальні наслідки. Розкрито відмінність політичних методів аналізу, які визначають коефіцієнт корисної дії чи максимальний ступінь задоволення потреб кінцевих користувачів продукту проекту, на відміну від економічних та соціальних методів аналізу, що визначають цінність продукту чи величину вигід у грошовому еквіваленті (прибуток). Найпоширенішим методом такого аналізу є аналіз ефективності витрат (АБВ), який порівнює відносні витрати та результати (та/або ефекти) двох або більше альтернатив чи напрямів дій. Запропоновано АБВ-аналіз відобразити у площині, що складається з чотирьох квадрантів (рис. 3).

I квадрант (+, +) показує: результати реалізації проекту є ефективними, мають високий соціальний та економічний ефект; вартість реалізації проекту висока, є витрати, пов'язані, зокрема, із застосуванням дорогих наукоємних технологій; результат проекту дасть можливість створити нові точки розвитку для подальшого зростання якості та рівня життя населення.

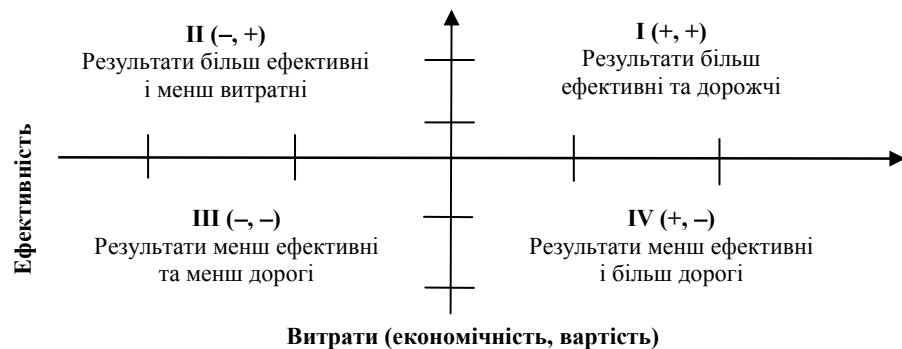

Рис. 3. Квадрантограма «Ефективність – витрати»

II квадрант (-, +) віддзеркалює, що результати реалізації проекту є ефективними, мають високий соціальний та економічний ефект; вартість реалізації проекту є низькою; витрат, пов'язаних із застосуванням дорогих наукоємних технологій, не передбачається; результат проекту дасть можливість створити нові точки розвитку для подальшого зростання якості та рівня життя населення.

III квадрант (-, -) свідчить, що результати реалізації проекту є малоефективними, мають невисокий соціальний та економічний ефект; вартість реалізації проекту є низькою, витрати, пов'язані із застосуванням дорогих наукоємних технологій, не передбачаються; результат проекту відповідає поставлений меті, проте не впливає на рівень та якість життя конкретного споживача.

IV квадрант (+, -) показує ті результати реалізації проекту, які є малоефективними, мають невисокий соціальний та економічний ефект; вартість реалізації проекту висока, є витрати, пов'язані, зокрема, із застосуванням дорогих наукоємних технологій; результат проекту відповідає поставленій меті, проте не впливає на рівень та якість життя конкретного споживача.

Для підтвердження корисності квадрантограми «Ефективність – витрати» обчислено низку проектів регіонального розвитку, що фінансуються за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку і представлені на офіційному сайті Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України по Харківській області за 2015 р. Зокрема, визначено, що для першого проекту регіонального розвитку (ПРР) коефіцієнт соціального ефекту (K_{ef}) дорівнює 0,1 за його вартості в 1 138,1 тис. грн, для ПРР 2 $K_{ef} = -0,3$ (вартість складає 2 487,05 тис. грн), для ПРР 3 $K_{ef} = -0,7$ (вартість 1 722,97 тис. грн), для ПРР 4 $K_{ef} = -0,8$ (вартість 924,6 тис. грн), для ПРР 5 $K_{ef} = 0,4$ (вартість 476,26 тис. грн), ПРР 6 = 0,2 (вартість 1 331,3 тис. грн).

Встановлено, що в оцінці політичного ефекту не існує уніфікованих та регламентованих одиниць виміру його якісних параметрів. Ними під час реалізації проектів регіонального розвитку в оцінюванні політичного ефекту можуть виступати: інтереси громади, наявні ресурси, спроможність до реалізації проекту, відображення реальних потреб, а головним чинником має бути принцип максимальної ефективності в задоволеності потреб (реалізації проектів) та створенні передумов для сталого регіонального розвитку.

Обґрунтовано, що квадрантограми як вид дослідження доцільно використовувати в державному управлінні, перш за все тому, що найважливішим завданням державної політики визначено підвищення рівня та якості життя людини, громади, регіону та держави в цілому.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі запропоновано нове вирішення актуального науково-прикладного завдання, що полягає в теоретичному обґрунтуванні й розробленні практичних рекомендацій щодо вдосконалення державних механізмів проектування регіонального розвитку в Україні шляхом упровадження технологій менеджменту.

За результатами проведеного дослідження сформульовано такі висновки:

1. Систематизація наукових думок вчених і фахівців свідчить, що, незважаючи на значний інтерес їх до проблематики управління проектами регіонального розвитку, розглянутої крізь призму різних наук, у галузі науки державного управління механізми проектування регіонального розвитку досліджуються недостатньо, відсутні єдині підходи до визначення ключових категорій управління регіональним розвитком.

Розвинуто понятійно-категорійний апарат науки державного управління у частині уточнення змісту ключових категорій управління регіональним розвитком – «проектування регіонального розвитку», «регіональний розвиток», «проекти

регіонального розвитку», «система механізмів управління в державі» з позицій галузі науки державного управління.

2. Конкретизовано структурні елементи державних механізмів проектування регіонального розвитку, визначено місце їх у системі управління в державі, зокрема у процесі управління проектуванням регіонального розвитку в Україні, що передбачає вдосконалення відповідних державних механізмів на основі запровадження новітніх технологій менеджменту, які трансформовано в технології державного управління проектуванням регіонального розвитку.

3. Удосконалено організаційний та фінансово-правовий механізми проектування регіонального розвитку в Україні, що уможливило розширення типів державної фінансової допомоги (гранти, угоди про співробітництво, субсидії, кредити, поруки за кредитами, страхування тощо) та її надання для здійснення проектів наукових досліджень, запровадження проривних технологій із високим коефіцієнтом економічної ефективності; внесення змін до чинних норм виділення коштів галузевих (міжгалузевих) державних цільових програм та інших програм центральних органів виконавчої влади через надання гарантій або інших договірних процедур, формування прозорого фінансування та відбору проектів (програм) регіонального розвитку; активізацію діяльності органів місцевого самоврядування щодо залучення коштів на потреби регіонального розвитку з альтернативних джерел.

4. Обґрунтовано комплексний алгоритм запровадження технологій менеджменту, які трансформовано в державне управління проектуванням регіонального розвитку, що дозволяє вдосконалити державні механізми проектування регіонального розвитку в Україні.

Упровадження в державне управління технології з'ясування та фіксації соціально-економічних потреб із використанням методу визначення пріоритетів (АБВ-аналіз) та методу аналізу ієрархій, через відповідний алгоритм, дозволяє класифікувати та структурувати всі запити певної адміністративно-територіальної одиниці та визначити пріоритети у фінансуванні проектів регіонального розвитку і на цій основі скоротити витрати на підготовку документації, час та ресурси, спростити коротко-, середньо- та довгострокове планування.

Алгоритм упровадження технології фінансово-економічної взаємодії суб'єктів регіонального розвитку розширює можливості органів публічного управління щодо залучення альтернативних джерел фінансування. Законодавче закріплення та визначення поняття «надавач фінансової допомоги» та видів фінансової допомоги унормовує доступ усіх регіонів до відповідних фінансових ресурсів.

Запровадження технології моніторингу та контролю стану реалізації проектів регіонального розвитку посилює громадський контроль виконання відповідних проектів та програм регіонального розвитку, створює передумови щодо мінімізації корупційних ризиків та зловживань, розширює можливості отримання надавачами фінансової допомоги вчасної, об'єктивної інформації на основі уніфікованих, законодавчо закріплених правил з моніторингу та контролю регіонального розвитку.

5. Упровадження технологій менеджменту в державне управління проектуванням регіонального розвитку дозволить органам публічного управління регіонального рівня здійснювати на практиці оцінювання соціального ефекту від реалізації проектів регіонального розвитку, отримувати

показники, необхідні для обрахування економічного та політичного ефектів від реалізації проектів регіонального розвитку. Обґрунтовано доцільність використання у практиці проектування регіонального розвитку методу квадрант-аналізу «Ефективність – витрати» для створення відповідних квадрантограм і обрахування політичного ефекту від реалізації проектів регіонального розвитку. Застосування відповідних методичних підходів до оцінювання соціального, економічного, політичного, інформаційного ефектів від упровадження технологій державного управління проектуванням регіонального розвитку значно спрощує отримання й використання фінансових ресурсів та оцінювання безпосереднього впливу проектів на регіональний розвиток.

6. На підставі основних результатів дослідження сформульовано практичні рекомендації з упровадження технологій менеджменту в управління проектуванням регіонального розвитку в Україні, що втілено в таких пропозиціях:

а) на центральному рівні управління в державі доцільно визначити типи державної фінансової допомоги, запровадити нові правила надання державної фінансової допомоги для здійснення проектів щодо проривних технологій з високим коефіцієнтом економічної ефективності; внести зміни до чинних норм фінансування державних цільових та інших програм; створити прозорий механізм фінансування та відбору проектів (програм) регіонального розвитку; опрацювати передумови мінімізації корупційних ризиків та зловживань за рахунок здійснення моніторингу та контролю стану реалізації проектів;

б) на регіональному та місцевому рівнях управління варто класифікувати та структурувати всі потреби певної адміністративно-територіальної одиниці та визначитися з пріоритетами у фінансуванні проектів регіонального розвитку; сприяти посиленню громадського контролю стану реалізації проектів регіонального розвитку; активізувати діяльність органів місцевого самоврядування щодо залучення коштів на регіональний розвиток з інших джерел.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях

1. Торгалo Т. О. Механізми формування та реалізації проектів регіонального розвитку як об'єкт державного управління / Т. О. Торгалo // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. – Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2014. – № 2 (46). – С. 139–146.
2. Торгалo Т. О. Механізми формування і реалізації проектів регіонального розвитку США: уроки для України / Т. О. Торгалo // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. – Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2015. – № 1 (47). – С. 354–361.
3. Торгалo Т. О. Механізми формування і реалізації проектів регіонального розвитку: стан наукового розроблення / Т. О. Торгалo // Державне управління та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. – Дніпропетровськ : Вид-во ДРІДУ НАДУ, 2016. – № 1 (28). – С. 101–109.
4. Torgalo T. O. Assessment of Formation and Realization Mechanisms on Regional Development Projects in Ukraine / Torgalo T. O. // International scientific-

analytical journal PUBLIC ADMINISTRATION AND CIVIL SERVICE. – 2016. – № 1. – P. 106–114.

5. Торгалo Т. О. Удосконалення механізмів проектування регіонального розвитку в Україні: технології державного управління / В. В. Мамонова, Т. О. Торгалo // Публічне адміністрування: теорія та практика : [електрон. зб. наук. пр.] – Дніпропетровськ, 2016. – Вип. 1 (15) – Режим доступу: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2016-01\(15\)/17.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2016-01(15)/17.pdf).

6. Торгалo Т. О. Визначення критеріїв і механізму впровадження технологій управління державного проектування регіонального розвитку в Україні / Т. О. Торгалo // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. – Харків : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2016. – № 4 (55). – С. 121–130.

Матеріали конференцій, тези доповідей

7. Торгалo Т. О. Аналіз організаційно-правового механізму формування та реалізації проектів регіонального розвитку в Україні / Т. О. Торгалo // Управління проектами: стан та перспективи : зб. тез до X Міжнар. наук.-практ. конф. – Миколаїв : НУК, 2014. – 356 с. – (С. 298 – 301).

8. Торгалo Т. О. Аналіз фінансових механізмів реалізації проектів регіонального розвитку / Т. О. Торгалo // Засоби забезпечення надання якісних адміністративних послуг на рівні територіальної громади : зб. тез до наук.-практ. конф. – Одеса, 2014. – (С. 77–79).

9. Торгалo Т. О. Основні проблеми публічного управління регіональним розвитком України / Т. О. Торгалo // Публічне управління XXI століття: від соціального діалогу до суспільного консенсусу : зб. тез до XIV Міжнар. наук. конгресу. – Харків : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2014. – 332 с. – (С. 139–140).

10. Торгалo Т. О. Проекти регіонального розвитку Європейського Союзу: уроки для України / Т. О. Торгалo // Взаємозв'язок політики і управління: теоретичний та прикладний аспект : матеріали круглого столу / за заг. ред. О. Б. Кіреєвої. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2014. – 102 с. – (С. 82–84).

11. Торгалo Т. О. Проекти регіонального розвитку Індії на прикладі штату Західна Бенгалія / Т. О. Торгалo // Управління інноваційним розвитком територій : зб. тез до наук.-практ. конф. за міжнар. участю, м. Дніпропетровськ, 21 листоп. 2014 р. / за заг. ред. Ю. П. Шарова. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2014. – 252 с. – (С. 212–214).

12. Торгалo Т. О. Фінансовий механізм формування та реалізації проектів регіонального розвитку США // Публічне управління: стратегія реформ 2020 : зб. тез до XV Міжнар. наук. конгресу. – Харків : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2015. – 400 с. – (С. 204 – 206).

АНОТАЦІЯ

Торгалo Т. О. Державні механізми проектування регіонального розвитку в Україні. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. –

Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України. – Харків, 2017.

У дисертації здійснено теоретичне обґрунтування напрямів і розроблено практичні рекомендації з удосконалення державних механізмів проектування регіонального розвитку в Україні шляхом запровадження технологій менеджменту в державне управління. Обґрунтовано та здійснено формалізацію детермінованих алгоритмів запровадження відповідних технологій менеджменту з визначенням критеріїв оцінювання соціального, економічного, інформаційного та політичного ефектів від впливу реалізованих проектів, зокрема за допомогою методу квадрант-аналізу «Ефективність – витрати». Удосконалено фінансово-правовий та організаційний державні механізми проектування регіонального розвитку. Дістали подальшого розвитку змістовні характеристики понять: «механізм управління в державі», «проектування регіонального розвитку», «система механізмів управління в державі». Розроблено практичні рекомендації щодо застосування технологій державного управління проектуванням регіонального розвитку в діяльності органів публічного управління на регіональному рівні.

Ключові слова: регіональне управління, регіональний розвиток, проекти регіонального розвитку, державні механізми проектування регіонального розвитку, технології державного управління.

АННОТАЦИЯ

Торгалo Т. А. Государственные механизмы проектирования регионального развития в Украине. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата наук государственного управления по специальности 25.00.02 – механизмы государственного управления. – Харьковский региональный институт государственного управления Национальной академии государственного управления при Президенте Украины. – Харьков, 2017.

В диссертации осуществлено теоретическое обоснование направлений и выработаны практические рекомендации по совершенствованию государственных механизмов проектирования регионального развития в Украине путем внедрения технологий менеджмента в государственное управление. Обоснована и осуществлена формализация детерминированных алгоритмов внедрения соответствующих технологий менеджмента с определением критериев оценки социального, экономического, информационного и политического эффектов от влияния реализованных проектов, в том числе с использованием метода квадрант-анализа «Эффективность – затраты». Усовершенствован финансово-правовой и организационный государственные механизмы проектирования регионального развития. Получили дальнейшее развитие содержательные характеристики понятий «проектирование регионального развития», «система механизмов

управления в государстве» и др. Разработаны практические рекомендации по применению технологий государственного управления проектированием регионального развития в деятельности органов публичного управления на региональном уровне, в частности: технология выявления и фиксации социально-экономических потребностей с использованием метода определения приоритетов (АБВ-анализа) и метода анализа иерархий, которая позволяет классифицировать и структурировать все потребности регионального сообщества и в соответствии с ними определять приоритеты финансирования проектов регионального развития; технология финансово-экономического взаимодействия субъектов регионального развития, которая дает возможность упростить доступ регионов к финансовым ресурсам и позволяет органам публичного управления привлечь необходимые средства для дальнейшего регионального развития; технология мониторинга и контроля реализации проектов регионального развития, которая обеспечивает усиление общественного контроля, своевременное получение поставщиками финансовой помощи объективной информации о ходе выполнения проектов, а также минимизацию коррупционных рисков.

Ключевые слова: региональное управление, региональное развитие, проекты регионального развития, государственные механизмы проектирования регионального развития, технологии государственного управления.

SUMMARY

Torhalo T.O. State Mechanisms of Regional Development Designing in Ukraine. - Manuscript.

Thesis for PhD degree in Public Administration on speciality 25.00.02 – Mechanisms of Public Administration. – Kharkiv Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine. – Kharkiv, 2017.

The thesis provides a theoretical justification of directions and practical recommendations to improve the design of state mechanisms for regional development in Ukraine by introducing management technology in public administration. It is grounded and done the formalization of deterministic algorithms of implementing appropriate technology management with the definition of criteria for the assessment of social, economic, informational, and political effects of the impact of completed projects, including via quadrant analysis "Efficiency - Costs." It is improved financial, legal and organizational state mechanisms of regional development design. Such concepts as "management mechanism in the state," "the design of regional development", "system of management mechanisms in the state" got further development. It is worked out practical recommendations on the use of technology in governance of regional development designing in the work of public administration at the regional level.

Keywords: regional administration, regional development, regional development projects, state mechanisms for regional development design, governance technology.

Відповідальний за випуск *Мамонова Валентина Василівна*

Підписано до друку 21.04.2017. Формат 60x84 ¹/₁₆.
Папір офсетний. Друк офсетний. Обл.-вид. арк. 0,9. Наклад 100 прим.
Зам. № 141/5.

Віддруковано з оригінал-макета в Харківському регіональному інституті
державного управління НАДУ при Президентіві України.
61001, м. Харків, просп. Московський, 75, тел. (057) 732-32-55

Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 1654 від 19.01.2004 р.